

នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

ឯកសារបកប្រែ

TRANSLATION/TRADUCTION

ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 31-Aug-2011, 14:42

CMS/CFO: Sann Rada

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ
ភាគីដាក់ឯកសារ: សហមេធាវីរបស់លោក អៀង សារី
ដាក់ជូន: អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ភាសាដើម: អង់គ្លេស
កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ៣១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្ទើរឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ ក.ស.ច.ស ឬ អង្គជំនុំជម្រះ: សាធារណៈ/Public
ចំណាត់ថ្នាក់ប្រភេទឯកសារ:
ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ណ្តោះអាសន្ន:
ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:
ហត្ថលេខា:

សំណើរបស់ អៀង សារី សុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង

ដាក់ដោយ:
សហមេធាវី:
អាង ឧត្តម
Michael G. KARNAVAS

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង:
ចៅក្រម និល ឡាន
ចៅក្រម ឌូ មណី
ចៅក្រម យ៉ា សុខន
ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT
ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE
ចៅក្រមបម្រុង យូ ឧត្តរា
ចៅក្រមបម្រុង Claudia FENZ

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖

ជា លាង

Andrew CAYLEY

ក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាំងអស់

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់

តាមរយៈសហមេធាវីការពារក្តី “ក្រុមមេធាវីការពារក្តី” លោក អៀង សារី សូមស្នើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងចុះពិនិត្យជាមួយតំណាងភាគីទាំងអស់ដល់ទីកន្លែងពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយណា ដែលបានចែងនៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ។ សំណើនេះ មានភាពអាចទទួលយកបាន ដោយហេតុថាការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង មានលក្ខណៈសមស្រប និងចាំបាច់ ដើម្បីឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចសង្កេតមើលភូមិសាស្ត្រ, សភាពនៃទីតាំង និងទំនាក់ទំនងជារូបវន្តរវាងទីតាំងនានា ដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ។ ការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង នឹងជួយឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបង្កើនការយល់ដឹងរបស់ខ្លួនអំពីព្រឹត្តិការណ៍នានា ដែលបានរៀបរាប់ក្នុងដីកាដោះស្រាយ ដោយទទួលបានចំណាប់អារម្មណ៍ដោយផ្ទាល់អំពីទីតាំងនានា ដែលបានលើកឡើងក្នុងដីកាដោះស្រាយ។

I. ទស្សនករណ៍

១. ការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង មានសារៈសំខាន់ណាស់ចំពោះអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងការយល់ដឹងអំពីព្រឹត្តិការណ៍នានា ដែលបានកើតឡើងពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ហើយគួរត្រូវបានអនុវត្តឱ្យបានឆាប់តាមតែអាចធ្វើបាន មុនពេលចាប់ផ្តើមដំណើរការនីតិវិធីសវនាការលើអង្គសេចក្តី។ ការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែងជាមួយតំណាងរបស់ភាគីនីមួយៗ ទៅកាន់ទីកន្លែងពាក់ព័ន្ធនានាដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ នឹងផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសង្កេតមើលភូមិសាស្ត្រ,សភាពនៃទីតាំង និងទំនាក់ទំនងជារូបវន្តរវាងទីតាំងនានា ដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ និងមានសារៈសំខាន់បំផុតចំពោះអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងការស្វែងយល់អំពីព្រឹត្តិការណ៍នានា ដែលបានពិពណ៌នាក្នុងដីកាដោះស្រាយ។ តួយ៉ាង ការពិនិត្យមើលទីតាំង ដែលត្រូវបានអះអាងថាលោក អៀង សារី បានធ្វើទស្សនកិច្ច នឹងជួយឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់ថា ការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែងពាក់ព័ន្ធ នឹងធ្វើឱ្យលោក អៀង សារី បានដឹងយ៉ាងច្បាស់ថាអំពើព្រៃផ្សៃ បានកើតឡើងនៅទីនោះដែរឬក៏អត់។
២. ការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង នឹងជួយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានច្រើនក្នុងដំណាក់កាលដំបូងនៃការជំនុំជម្រះ ជាពិសេសក្នុងពេលពិចារណាអំពីតួនាទីរបស់ជនជាប់ចោទ នៅមុន និងក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់១៩៧៩ និងគោលនយោបាយរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលត្រូវបានចោទ។

តំណាងភាគី គួរត្រូវបានអញ្ជើញរួមដំណើរជាមួយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ពីព្រោះវានឹងជួយ សម្រួលក្នុងការស្តាប់សក្ខីកម្មសាក្សី និងការពិនិត្យមើលភស្តុតាងនៅពេលជំនុំជម្រះក្តី និងបង្ក លទ្ធភាពឱ្យភាគីជួយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងការលាតត្រដាងការពិតសំខាន់ៗ។ ការចំណាយ ពេលវេលាលើការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង នឹងមិនមានផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានចំពោះវេលាទាំងមូល នៃដំណើរការនីតិវិធីឡើយ ដោយហេតុថាការយល់ដឹងទទួលបានពីការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង នឹង ជួយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងភាគី ផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការចោទសួរសាក្សី និងការ ពិនិត្យមើលភស្តុតាង នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ។

៣. តាមរយៈតែការមើលផែនទី ឬមើលរូបថតនោះវា ទំនងជាមិនអាចធ្វើការស្វែងយល់បានច្បាស់ លាស់អំពីទីកន្លែងនានា ដែលបានលើកឡើងក្នុងដីកាដោះស្រាយ និងទំនាក់ទំនងរបស់ទីកន្លែង ទាំងនោះឡើយ ។ ឧទាហរណ៍ ទីតាំងដែលមានព្រឹត្តិការណ៍កើតឡើងក្នុងអតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ត្រូវបានរៀបចំជាកសារបានល្អប្រសើរតាមរយៈផែនទី វីដេអូ និងរូបថត ជាព្រឹត្តិការណ៍ ដែលបានពិពណ៌នាក្នុងដីកាដោះស្រាយ។ ទោះជាតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីត ប្រទេសយូហ្គោស្លាវី (ICTY) មានព័ត៌មានជាកសារសម្បូរបែប ទាក់ទងនឹងព្រឹត្តិការណ៍ដែល បានកើតឡើងក្នុងអតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ស្ទើរតែគ្រប់រឿងក្តីទាំងអស់ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ធ្វើការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង^១ “ដើម្បីឱ្យយល់ដឹងកាន់តែប្រសើរអំពី អង្គហេតុដែលពាក់ព័ន្ធ” ដោយយល់ឃើញថាការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បី

១. រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង *Perišić*, IT-04-81-T ដីកាបង្គាប់ឱ្យចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ដោយមានឧបសម្ព័ន្ធ ដែលមានរៀបរាប់ពីវិធាន នៃនីតិវិធី ព្រមទាំងសកម្មភាពដែលត្រូវបំពេញ ក្នុងអំឡុងពេលចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ថ្ងៃទី ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩ ទំព័រ ១ សូម មើលផងដែរ *Nidzara Ahmetasevic, Karadzic: ICTY and the Line of Fire*, វិទ្យុ RADIO NETHERLANDS WORLDWIDE ថ្ងៃទី ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ ដែលបានដកស្រង់សម្តីអ្នកនាំពាក្យ Nerma Jelacic របស់តុលាការ ICTY ដែលថា “ការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង គឺជានីតិវិធីជាបទដ្ឋាន នៅតុលាការ ICTY។ ជាទូទៅ ការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដើម្បីទទួលបាននូវការបង្ហាញដែលត្រឹមត្រូវ អំពីទីតាំងភូមិសាស្ត្រដែលឧក្រិដ្ឋកម្មនោះត្រូវបានគេចោទ ប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្ត ហើយដែលការបង្ហាញនេះមិនអាចធ្វើបានតាមរយៈរូបថត ឬវីដេអូនោះឡើយ...”។

ផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌^២។ តំណាងភាគី ចូលរួមជាទូទៅជាមួយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅ ពេលចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង^៣។

៤. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានសិទ្ធិអំណាចចុះពិនិត្យនៅទីកន្លែងមួយ ប្រសិនបើធ្វើឡើងដើម្បីផល ប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌ ទោះជាវិធានផ្ទៃក្នុង មិនមានចែងច្បាស់អំពីការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែងក៏ ដោយ។ ទោះជាការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង មិនមានចែងច្បាស់ក្នុងវិធាននីតិវិធី និងភស្តុតាងនៅ ICTY ឬតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរវ៉ាន់ដា (ICTR) ក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះ សាលាដំបូងនៅតុលាការទាំងពីរនេះ ចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែងជាទៀងទាត់។ អង្គជំនុំជម្រះសាលា ដំបូងទាំងពីរនេះ ផ្អែកលើវិធាននីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់ ICTY/ICTR ៖ វិធាន៤ ដែលចែងថា

២. សូមមើលជាឧទាហរណ៍ រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Karadžić, IT-95-5/18-T , សេចក្តីសម្រេចស្តីពី ការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១, រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Perišić, IT-04-81-T , ដីកាបង្គាប់ឱ្យចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ដោយមានឧបសម្ព័ន្ធ ដែលមានរៀបរាប់ពីវិធាននីតិវិធី ព្រមទាំងសកម្មភាពដែលត្រូវបំពេញ ក្នុងអំឡុងពេលចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ថ្ងៃទី ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩, រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Martić, IT-95-11-T ដីកាបង្គាប់ឱ្យចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ថ្ងៃទី ១៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៦។ វិធានតុលាការ របស់តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ក៏បានចែងផងដែរថា តុលាការត្រូវបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ តាមរយៈការ ចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង។ មាត្រា ៦៦ ចែងថា “នៅពេលណាមួយក៏បាន តុលាការអាចសម្រេច តាមរយៈការផ្ដើមដោយខ្លួនឯង ឬតាមរយៈសំណើរបស់ភាគី ដើម្បីបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ទាក់ទិនដល់ការស្វែងរកភស្តុតាង នៅតាមទីកន្លែង ឬតំបន់ ដែលពាក់ ព័ន្ធនឹងរឿងក្តី ដោយត្រូវផ្អែកតាមលក្ខខណ្ឌដែលតុលាការអាចសម្រេចបន្ទាប់ពីបានស្វែងយល់ពីទស្សនៈរបស់ភាគីនានា។ ការ រៀបចំចាំបាច់នានាត្រូវធ្វើឡើងដោយស្របតាមមាត្រា ៤៤ នៃលក្ខន្តិកៈ។

៣. សូមមើលជាឧទាហរណ៍ រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Perišić, IT-04-81-T ដីកាបង្គាប់ឱ្យចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ដោយមានឧបសម្ព័ន្ធ ដែលមានរៀបរាប់ពីវិធាននីតិវិធី ព្រមទាំងសកម្មភាពដែលត្រូវបំពេញ ក្នុងអំឡុងពេលចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ថ្ងៃទី ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩ ឧបសម្ព័ន្ធ ក អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក្នុងរឿងក្តី Milan Martić បានចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ដែលឧក្រិដ្ឋកម្ម បានកើតឡើង នៅក្នុងប្រទេស Croatia និង Bosnia និង Herzegovina, សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន របស់តុលាការ ICTY, ថ្ងៃទី ២៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៦ ហើយមាននៅក្នុង <http://www.icty.org/sid/8698> “ក្រុមប្រតិភូ ចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង រួមមានចៅក្រម អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។ ព្រមទាំងបុគ្គលិកនានារបស់តុលាការ រួមទាំងអ្នកតំណាងមកពីខាងរដ្ឋអាជ្ញា និងមេធាវីការពារក្តី”។

Original EN: 00728401-00728404

“បើមានការអនុញ្ញាតពីប្រធានតុលាការដើម្បីផលប្រយោជន៍នៃយុត្តធម៌ អង្គជំនុំជម្រះ អាចបំពេញមុខងារនៅទីកន្លែងមួយនៅក្រៅតុលាការបាន” និងវិធាន ៥៤ ដែលចែងថា “តាមសំណើរបស់ភាគីណាមួយ ឬតាមគំនិតខ្លួនឯង (*proprio motu*) ចៅក្រម ឬអង្គជំនុំជម្រះ អាចចេញសេចក្តីបង្គាប់បញ្ជា ដីកាកោះ ដីកាអញ្ជើញ ដីកាផ្សេងៗ ឬសេចក្តីបញ្ជាបញ្ជូនខ្លួនតាមដែលចាំបាច់សម្រាប់ធ្វើការស៊ើបអង្កេត ឬរៀបចំសវនាការ” ^៤។ សេចក្តីណែនាំអនុវត្តមួយស្តីពីការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ត្រូវបានចេញដោយ ICTR ក្នុងខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១០។ សេចក្តីណែនាំអនុវត្តនោះ ចែងថា “ក្នុងរយៈពេលមិនឱ្យហួសពី៣០ថ្ងៃ មុនពេលបិទដំណាក់កាលប្រមូលភស្តុតាង អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវអញ្ជើញភាគីទាំងអស់ដាក់សារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក្នុងរយៈពេល១៤ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីចេញសេចក្តីប្រកាសនោះ ថាតើគួរចុះពិនិត្យដល់កន្លែងនៅក្នុងប្រទេសរវ៉ង់ដា ឬយ៉ាងណា។” ^៥

៥. អ.វ.ត.ក មិនមានវិធាន ឬសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្រដៀងគ្នានេះទេ ប៉ុន្តែអ.វ.ត.ក មិនចាំបាច់មានឡើយ។ មិនមានអ្វីអាចរារាំងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងបំពេញមុខងារនៅទីកន្លែងណាមួយក្នុង

៤. សូមមើលជាឧទាហរណ៍ រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Karadžić, IT-95-5/18-T, សេចក្តីសម្រេចស្តីពី ការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១, រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Perišić, IT-04-81-T, ដីកាបង្គាប់ឱ្យចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ដោយមានឧបសម្ព័ន្ធដែលមានរៀបរាប់ពីវិធាននៃនីតិវិធី ព្រមទាំងសកម្មភាពដែលត្រូវបំពេញ ក្នុងអំឡុងពេលចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ថ្ងៃទី ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩, រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Martić, IT-95-11-T ដីកាបង្គាប់ឱ្យចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ថ្ងៃទី ១៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៦, រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Nzabonimana, ICTR-98-44D-T, សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង វិធាន ៤ នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាង ព្រមទាំងសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត ស្តីពីការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១, រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Karemera & Ngirumpatse, ICTR-98-44-T, សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែងនៅប្រទេស Rwanda, វិធាន ៤ និង ៥៤ នៃ វិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាង ថ្ងៃទី ២៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១០, រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Gatete, ICTR-2000-61-T, សេចក្តីសម្រេចពីការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែងនៅប្រទេស Rwanda, វិធាន ៤ និង ៥៤ នៃ វិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាង ថ្ងៃទី ១៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០។

៥. សេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការចុះពិនិត្យដល់ទីកន្លែង ថ្ងៃទី ៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១០ របស់ ICTR ។

II. សំណូមពរ

សូមចៅក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទទួលយកសំណើនេះដោយក្តីគោរព។

Michael G. KARNAVAS

សហមេធាវីរបស់លោក អៀង សារី

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី ៣១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១